

nr. 80 najaar 2025

Jezuïeten

IN DIT NUMMER, ONDER ANDERE:

ACHTER DE SCHERMEN
met Erik de Bom, UCSIA

WERELDWIJD
Jezuïeten in Kyrgyzstan

OVERDRACHT RECTORAAT
VAN DE KRIJTBURG

COLOFON

Jezuieten is een uitgave van de regio *European Low Countries* van de Sociëteit van Jezus. Het verschijnt driemaal per jaar en is bedoeld voor familieleden, vrienden, weldoeners en geïnteresseerden.

Giften:

Het blad is in principe gratis. Giften zijn altijd welkom. Vermeld a.u.b. uw postadres.

Voor Nederland:
Stichting St. Claverbond
Heyendaalseweg 290
6525 SM Nijmegen
IBAN: NL85INGB 0000 828 228
BIC: INGBNL2A

Voor Vlaanderen:
vzw Sint-Jan Berchmansseminarie
Koninginnelaan 141
1030 BRUSSEL
IBAN: BE02 4352 0547 1140
BIC: KREDBEBB
Mededeling: tijdschrift *Jezuieten*

Redactie:

Guido Dierickx s.j.,
Eduard Kimman s.j., Roland Meeuwssen,
Jan Stuyt s.j. en Toon Suffys s.j.

Adres voor Nederland:
Redactie Jezuieten
Beulingstraat 11
1017 BA Amsterdam
redactie@jezuieten.org
tel. 020-679 82 07

Adres voor Vlaanderen:
Toon Suffys s.j.
Drongenplein 26A
9031 Drongen-Gent
tnsuffys@gmail.com
mobiel +32 476 33 25 77

Abonnementenadministratie:

Voor Nederland:
platform.ignatiaansespiritualiteit@jesuits.net
Voor Vlaanderen:
frans.mistiaen@jesuits.net

ISSN 0167-2967

Verantwoordelijk uitgever:

Bart van Emmerik s.j.
Prinsstraat 17
2000 Antwerpen
België

Vormgeving: Gerwin Roffel
Drukker: GLD Print & Media

Op de voorpagina:

Overdracht rectoraat De Krijtberg,
zie pagina 16. Foto: Gerwin Roffel

VOORWOORD In dit najaarsnummer weer alle veelkleurigheid van het jezuïetenleven! We nemen u mee van de majestoeuze bergen van Kirgizië tot in hartje Amsterdam en van het verstilde kerkhof bij de Oude Abdij in Drongen tot in de levendige zalen van UCSIA aan de Koningstraat in Antwerpen.

In de verschillende artikelen ontdekt u hoe geloof, dienstbaarheid en de ignatiaansae inspiratie vandaag de dag gestalte krijgen.

Zo lezen we hoe een jezuïet zijn eerste geloften aflegt, hoe een eeuwenoud kerkhof weer tot leven komt, en hoe het *Platform voor ignatiaanse spiritualiteit* zijn tienjarig jubileum viert - mét het eigen Ignatiusbier!

Ook staan we stil bij het leven van pater Paul Crab s.j.; bij de overgang van het rectoraat in De Krijtberg en bij de geloofscursus die daar al decennia mensen op weg helpt.

Veel inspiratie en leesplezier!

INHOUDSOPGAVE

MENSEN ACHTER DE SCHERMEN

Erik de Bom / UCSIA 3

WERELDWIJD

Tussen bergen en moskeeën
- Jan Stuyt s.j. 8

KORTE BERICHTEN 10

JEZUÏET IN OPLEIDING

Tim van de Veen legt eerste gelofte af
- Marc Desmet s.j. 14

AMSTERDAM

Overdracht van het rectoraat van de Krijtberg 16

DRONGEN

Restauratie kerkhof van de Oude Abdij
- Kaat De Smet 17

PLATFORM IGNATIAANSE SPIRITUALITEIT

Een feest vol geest
- Nikolaas Sintobin s.j. 21

KERK & GELOOF

Groeien in geloof
- Jan Stuyt s.j. 24

IN MEMORIAM

Paul Crab s.j. 26

ACTIVITEITEN 27

ACHTER DE SCHERMEN

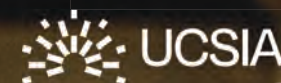
In Antwerpen smolten ooit drie universiteiten - waaronder de voormalige jezuïeten-universiteit UFSIA (Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen) - samen tot de pluralistische Universiteit Antwerpen. In 2002 ontstond daarbij een bijzondere organisatie die het ignatiaanse erfgoed levend houdt. UCSIA, voluit het Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen, bouwt voort op de jezuïtische traditie van reflectie, engagement en dialoog. Verbonden aan het Ignatiaans Apostolisch Netwerk, groeit het centrum onder leiding van Erik De Bom meer en meer uit tot een vrijplaats voor zingeving, solidariteit en maatschappelijke verbinding.

Bruggenbouwer tussen universiteit en samenleving

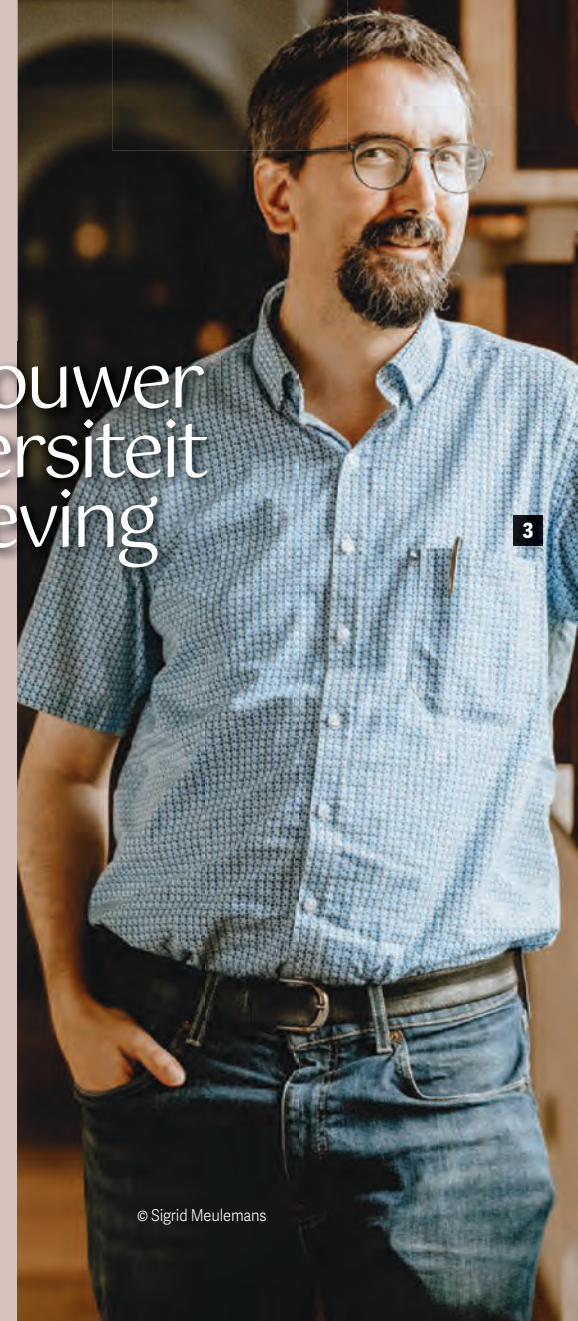
We verzetten de aanvang van dit gesprek met een paar uur. Eerst wil Erik samen met de collega's de Manresazaal in het UCSIA-pand gereed hebben voor de bijeenkomst van deze avond. Het is hier een levendig gebeuren; vanavond worden ongeveer zestig deelnemers bij de bijeenkomst 'Het geluid van vrijheid' verwacht. Schrijver en hoogleraar internationale politiek Peter Vermeersch komt spreken over hoe jonge muzikanten hun strijd voor vrijheid in het turbulente Oost-Europa vormgeven. UCSIA organiseert dit event samen met Pax Christi Vlaanderen, medegebruiker van dit recent prachtig gerenoveerde pand aan de Antwerpse Koningstraat.

Erfgoed met toekomst

'Veel mensen denken dat we deel zijn van de universiteit,' zegt Erik. 'Maar we zijn onafhankelijk. We hebben dus geen eigen studenten of professoren, maar we werken wel in een universitair klimaat van denken,

Waarnemend
directeur Erik de Bom

© Sigrid Meulemans

onderzoeken en verbinden.' Om, ook na de fusie tot de Universiteit Antwerpen, de ignatiaanse inspiratie te behouden, richtten de jezuïeten een onafhankelijke organisatie op om hun immaterieel erfgoed levend te houden.

Die onafhankelijkheid maakt UCSIA tot een unieke speler in Vlaanderen. Het centrum is tegelijk academisch én maatschappelijk georiënteerd: het slaat bruggen tussen wetenschap, het academisch veld enerzijds en

'Niet alleen universiteiten produceren kennis. Ook sociale organisaties en gemeenschappen hebben waardevolle ervaringen en inzichten.'

4

Het UCSIA-pand:
fysieke plek van solidariteit
© Jeroen Verrecht

het maatschappelijk middenveld anderzijds. 'Ons uitgangspunt is eenvoudig,' zegt Erik. 'Niet alleen universiteiten produceren kennis. Ook sociale organisaties en gemeenschappen hebben waardevolle ervaringen en inzichten. Door die werelden te verbinden, verrijken ze elkaar. En dat hebben beiden hard nodig.'

Denken én doen

De UCSIA Solidariteitsacademie - gestart in 2024 - is toonbeeld van dit centrale uitgangspunt. Ze wil een platform bieden om oude en nieuwe vormen van solidariteit te overdenken, om na te denken over duurzame oplossingen voor hedendaagse vraagstukken en om lokale solidariteitsvormen te versterken. 'Inhoudelijk focust de Solidariteitsacademie op de rechtvaardige transitie en het migratie- en vluchtelingenvraagstuk. Oude en nieuwe vormen van solidariteit worden onderzocht én in praktijk gebracht. Het centrum wil een laboratorium zijn waar academische expertise en maatschappelijke ervaring elkaar versterken. 'We willen thema's aanjagen die belangrijk zijn voor een rechtvaardige samenleving, en die soms te weinig aandacht krijgen,' legt Erik uit. 'Door mensen samen te brengen kunnen we nieuwe ideeën ontwikkelen en concrete acties op gang brengen. Het is heel mooi dat wij zo de verbinding kunnen maken tussen academische expertise en sociale organisaties in het middenveld.'

'Zien wat het betekent om kennis en engagement te verbinden.'

De Solidariteitsacademie organiseert onder meer lezingen, workshops, rondetafelgesprekken en academische conferenties, en ook intensieve winter- en zomerscholen voor studenten uit binnen- en buitenland. Die programma's combineren theoretische verdieping met maatschappelijke betrokkenheid.

Tijdens de UCSIA Winterschool bijvoorbeeld werken masterstudenten en jonge onderzoekers overdag met professoren rond thema's als migratie, en gaan ze 's namiddags aan de slag bij sociale organisaties in Antwerpen. 'Ze zien de realiteit van vluchtelingenwerk of voedselhulp van dichtbij,' zegt Erik. 'Zo ervaren ze wat het betekent om kennis en engagement te verbinden. Dat noemen we service-learning: leren door te dienen, en tegelijk groeien als mens.'

Naar de grenzen gaan

Erik verwijst graag naar de apostolische missie van de jezuïeten - waaronder de zorg voor het gemeenschappelijk huis en het aandacht hebben voor mensen aan de grenzen van de samenleving. 'Die voorkeur om letterlijk en figuurlijk naar de grenzen te gaan is voor ons cruciaal,' zegt hij. 'We willen mensen die te weinig gehoord worden een stem geven: vluchtelingen, mensen die financieel worstelen, gevangenen, wie zich niet thuis voelt in de maatschappij. Dat is onze ignatiaanse opdracht in hedendaagse vorm.'

UCSIA kiest bewust voor thema's die maatschappelijke urgentie hebben én morele diepgang vragen. Twee prioriteiten staan centraal: rechtvaardige transitie en migratie. De eerste verwijst naar de noodzaak om klimaat- en sociale rechtvaardigheid samen te denken. 'De ecologische transitie zal pas slagen als ze ook sociaal rechtvaardig is,' benadrukt Erik. 'Dat sluit naadloos aan bij de integrale ecologie van paus Franciscus.' Het tweede thema, migratie, raakt volgens hem aan dezelfde kern: menselijke waardigheid en verbondenheid in een verdeelde wereld.

5

Zingeving als tegenkracht

Naast sociale betrokkenheid wil UCSIA ook ruimte bieden voor religie en zingeving. In een tijd van polarisatie en onzekerheid wordt gezocht naar manieren om mensen houvast te bieden. 'We merken dat veel mensen zich afvragen: waar vind ik betekenis in deze complexe tijden?' zegt Erik. 'Wij willen niet prediken. Wel, een plek creëren waar die vragen gesteld mogen worden.'

'We willen een vrijplaats zijn: een plek waar mensen met uiteenlopende achtergronden in alle openheid met elkaar kunnen spreken.'

Die zoektocht naar betekenis verbindt ook de verschillende generaties en disciplines die UCSIA samenbrengt. Filosofen, theologen, economen, sociologen, activisten, studenten ... ontmoeten elkaar in een sfeer van respectvolle dialoog. 'We willen een vrijplaats zijn,' zegt Erik. 'Ik gebruik dat begrip graag en vaak: een plek waar mensen met uiteenlopende achtergronden in alle openheid met elkaar kunnen spreken. Alleen zo kunnen we het maatschappelijk weefsel herstellen zoals dat vandaag nogal onder druk staat.'

Fysieke plek van solidariteit

In een tijdperk waarin steeds meer gesprekken online plaatsvinden, blijft UCSIA inzetten op persoonlijke ontmoeting. 'Een livestream is soms handig,' erkent Erik, 'maar ze vervangt nooit het moment waarop je echt samen in een ruimte zit. Er gebeurt hier dan iets: er ontstaat verbinding. Mensen zien elkaar, luisteren, reageren en delen ervaringen. Dat blijft voor ons een belangrijke uitdaging: die echte ontmoetingen blijven organiseren.'

De recente vernieuwing van dit gebouw in het hart van Antwerpen past in die visie. 'We hebben nu een conferentiezaal en vergaderzalen die we ook openstellen voor andere organisaties,'

vertelt Erik. 'We stellen ons gebouw ook aan anderen open. We zitten hier in huis met Pax Christi. Het is niet alleen onze werkplek, maar ook een fysieke plek van solidariteit.'

Partnerschap en vertrouwen

Samenwerking vormt de kern van UCSIA's werk. 'Onze impact hangt mede af van de partnerschappen die we opbouwen. Van de duurzame relaties gebaseerd op vertrouwen en wederzijds respect. Het is daarvoor belangrijk om elke organisatie zichzelf te laten zijn én op zoek te blijven naar raakvlakken.'

Die aanpak werpt vruchten af. Veel van de samenwerkingsverbanden die bijvoorbeeld tijdens de zomerscholen ontstaan, groeien uit tot langdurige netwerken. 'Het mooiste is dat voormalige studenten, die nu zelf professor of onderzoeker zijn, hun studenten naar ons doorsturen,' zegt Erik. 'Dat is het multiplicatoreffect waarop we zo hopen: mensen inspireren die zelf weer anderen inspireren.'

Een waardegedreven team

UCSIA telt een klein, hecht team van 8 collega's dat volgens Erik wordt gedreven door idealisme. 'Iedereen hier werkt vanuit waarden,' zegt hij. 'Niemand doet dit louter als baan. Mensen denken mee, zetten die stap extra, zijn kritisch en loyaal tegelijk. Dat maakt het werk bijzonder. Je voelt daarin dat we samen iets willen betekenen.'

Voor Erik zelf is die waardegedrevenheid een bron van energie. 'Ik heb het voorrecht om UCSIA te mogen vertegenwoordigen in heel uiteenlopende contexten,' zegt hij. 'Ik ontmoet voortdurend nieuwe mensen, nieuwe ideeën. Dat is een groot voorrecht.'

'Voor mij is dit echt een droomjob!'

Zijn eigen achtergrond speelt daarbij mee. Opgeleid als classicus en gespecialiseerd in het vroegmodern politiek denken, kwam hij via zijn onderzoek naar humanisten als Erasmus, en via Lessius uit bij het jezuïtische denken. 'Ik kende de jezuïeten eerst uit de 16e en 17e eeuw,' vertelt Erik met een glimlach. 'Wat mij toen al fascineerde was hun combinatie van denken en doen. Dat mag ik nu in de praktijk brengen. Voor mij is dit echt een droomjob!'

De blik vooruit: 25 jaar UCSIA

In 2027 viert UCSIA zijn 25-jarig bestaan. De voorbereidingen zijn al begonnen. 'Dat wordt een moment om terug te blikken, maar vooral om vooruit te kijken,' zegt Erik. Een belangrijke ambitie is om de Solidariteitsacademie verder uit te bouwen tot een herkenbaar merk en een inspirerende gemeenschap. 'We willen een plek zijn waar mensen deel van willen uitmaken.' Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar jongeren. 'Er is vandaag een overaanbod aan activiteiten en informatie,' erkent Erik. 'De uitdaging is om jongeren te blijven bereiken, niet met slogans, maar met echte ervaringen!'

Bruggen naar de toekomst

In een wereld die steeds complexer en sneller wordt, houdt UCSIA vast aan een eenvoudig maar krachtig uitgangspunt: verbinding. Verbinding tussen wetenschap en samenleving, tussen denken en doen, tussen individu en gemeenschap. 'Wij kunnen niet overal tegelijk op inspelen,' zegt Erik. 'Maar we kunnen wel mensen samenbrengen die elkaar versterken. Dat is onze bijdrage: ruimte scheppen voor ontmoeting, reflectie en samenwerking. De energie waarmee zij dan weer verder gaan is heel mooi!' Met die houding blijft UCSIA trouw aan haar ignatiaanse wortels en is tegelijk verrassend actueel. Dit huis aan de Koningstraat in Antwerpen geeft een uitnodiging tot contemplatie én actie.

DENKEN ALS REVOLTE IN TIJDEN VAN CRISIS met Hannah Arendt en Albert Camus

11 december 2025 van 09:30 tot -17:00
 UCSIA - Manresazaal,
 Koningstraat 2, 2000 Antwerpen

We leven in een tijd waarin crises de fundamenteën van onze samenleving aantasten. Democratie staat onder druk door autoritaire tendensen, desinformatie en polarisatie. Tegelijkertijd bedreigt klimaatverandering onze toekomst. Hoe kunnen we ons als samenleving verzetten tegen destructieve krachten en samen zoeken naar verbondenheid en hoop?

EUROPESE SOLIDARITEIT IN ONTWIKKELING: Migratie, een uitdaging voor Europese solidariteit

2-6 februari 2026
 UCSIA - Manresazaal,
 Koningstraat 2, 2000 Antwerpen

Waarvoor staat Europese solidariteit in een wereld van internationale migratie? Ontdek het tijdens de tweede editie van de UCSIA-winterschool over 'Europese solidariteit in ontwikkeling' voor master- en doctoraatsstudenten.

Meer informatie en inschrijven:
www.ucsia.org/evenementen/

of scan de QR-code.

door Jan Stuyt s.j.

Tussen BERGEN en MOSKEEËN

Kirgizië (of internationaal: Kyrgyzstan) is een land in Centraal-Azië met ongeveer hetzelfde oppervlakte als Groot Brittanië. In het oosten, waar de bergen ruim boven de 6.000 meter reiken, grenst het aan China. Terwijl aan de noordkant het meer dan tien keer zo grote Kazachstan ligt. Negen medebroeders leven er in twee communiteiten.

Er wonen in Kirgizië ongeveer 6 miljoen mensen, waarvan de meerderheid Moslim is, die behalve het Russisch ook andere talen spreken die vaak verwant zijn aan het Turks. Turks was namelijk de meest gesproken taal langs de oude zijderoute.

Kleine gemeenschap van Katholieken

De naam Kirgizië, afgeleid van het Turkse kyrgyz ('veertig'), verwijst naar de vereniging van veertig stammen die ooit in het gebied woonden. Dit benadrukt dat het land van oudsher al bevolkt is door een grote verscheidenheid aan etnische groepen. Onder hen is een groep orthodoxe christenen, ongeveer 4%, er zijn protestant kerken (3%) en de katholieken vormen daarbij een minieme minderheid van een paar honderd tot hoogstens duizend mensen. Vaak is de religie

in deze streken gebonden aan de etniciteit. De Russen zijn orthodox en de meeste Kirgizen zijn moslim. Veel christenen zijn de laatste tijd geëmigreerd. De katholieken hier zijn traditioneel, Wolga-Duitsers of van Poolse afkomst. Er zijn acht jezuïeten actief, en de apostolisch administrator (vergelijkbaar met een bisschop) is ook jezuïet. Zijn naam is pater Anthony Corcoran. Hij komt uit de Verenigde Staten en was hiervoor overste van de gemeenschap van de jezuïeten in Moskou.

Vicariss opgevolgd

Tijdens zijn vakantie in België, vroegen we pater Corcoran hoe hij zo in dit deel van de wereld terecht is gekomen. 'Tijdens mijn opleiding, nog jong en onbezonnen, heb ik wel eens gezegd dat ik bereid was om naar Rusland te gaan. Ik ben ingetreden in 1985 en kort

Jezuïeten houden geloof levend in het Centraal-Aziatische Kirgizië

daarna viel de Berlijnse muur en ging Rusland open. In het noviciaat hadden we de boeken gelezen van pater Walter Ciszek: *'With God in Russia'* en *'He leadeth me'*. Dat maakte de jonge jezuïeten van mijn generatie enthousiast. Op dat aanbod is toen niemand ingegaan, maar twintig jaar later werd ik alsnog gevraagd om naar Rusland te gaan. Ik heb natuurlijk de taal moeten leren en heb enige jaren gewerkt in Moskou en Siberië. In 2017 ben ik gevraagd om Nikolaus Mesmer, óók een jezuïet, op te volgen als apostolisch vicaris in Kirgizië.'

Volhouden

De andere jezuïeten komen uit Kazachstan, Vietnam en Polen. De kerk heeft het in de jaren van de Sovjet Unie 70 jaar zonder priesters

moeten doen. Dat tekent de kerk hier: ze hebben het volgehouden.

De jezuïeten doen in de eerste plaats zielzorg, en bereiden zich voor op het stichten van scholen. Dat gaat stap voor stap, beginnend bij kinderopvang en een lagere school. De scholen zullen open staan voor alle gezindten: ieder kind verdient goed onderwijs, ongeacht zijn afkomst. In ieder geval is voor de jezuïeten het apostolaat onder de jeugd een prioriteit. Soms gaat dit gepaard met echte geloofs instructie, over Jezus, de kerk en de sacramenten. 'Soms is het pre-kathechese, respectvol spreken over waarden en levenskeuzes, en zien hoe de Heer zich van ons wil bedienen.'

KORTE BERICHTEN

AMSTERDAM

Xaveriushuis

Marc Lindeijer is per 21 september rector van de Krijtberg en probeert nu in de grote voetstappen van zijn voorganger te treden. De viering zelf, met een inspirerende overweging door de regionale overste en actieve betrokkenheid van de medewerkers van de kerk, was in alle opzichten geslaagd. De eerste tekenen van het nieuwe rectoraat zijn al zichtbaar: de vouwdeuren van de pastoriezaal zijn weer open, wat veel meer ruimte en licht geeft.

Ook nieuw is de nieuwe lichting van de Living Stones (2025-2026). Helaas zijn ze voorlopig maar met z'n vieren, maar er wordt druk geworven voor nog eens vier Stones. Onder tussen zet **de Magis-groep** die rond hen is gegroeid, zich in om de catechetische rondleidingen in de kerk te garanderen én ont-plooiën ze nieuwe pastorale activiteiten voor een internationaal publiek.

Jan Stuyt trad terug als rector en gaf de staf met het beeldje van Sint Franciscus Xaverius door aan zijn opvolger. Hij is actief in de Amsterdamse oecumene en coördineert de Engelse geloofscursus, waarin verschillende huisgenoten avonden verzorgen. Hij heeft enkele bestuursfuncties die hem regelmatig laten reizen naar Antwerpen, Den Haag en Utrecht. Daarnaast weet hij manieren te vinden om de Jesuit Refugee Service te ondersteunen, en geeft wekelijks Nederlandse taallessen aan een mijnheer uit Eritrea.

Na acht jaar in Amsterdam verhuisde **Ben Frie naar Aqua Viva** in Nijmegen. Wij raakten onze enige geboren Amsterdammer kwijt. Er wonen toch weer zeven jezuïeten aan het Singel.

Nikolaas Sintobin blijft boeken en artikelen publiceren en werd geïnterviewd door 'Pauscast' van KRO-NCRV. Zijn laatste boek heet "God zelf ontmoeten, Retraite met het leven van Jezus". Het volgende boek is al bijna klaar ...

Diaken Bastiaan van Rooijen voegde zich bij ons. Het komende jaar is hij sociaal raadsman in Buurtteam Oud-West. en doet hij pastorale ervaring op in de Krijtberg: dopen, trouwen en preken. Hij ging in oktober als eerste op een vrijdagavond naar Delft om de Engelstalige meditatiegroep voor jonge mensen te ondersteunen. Andere huisgenoten zullen zijn voorbeeld volgen. Dit initiatief, gedragen door Ann Criado bestaat al enkele jaren, en is inmiddels een vast gegeven. De Nederlandstalige meditatiegroep in Delft op zaterdagmorgen bestaat al tientallen jaren.

Vanuit hetzelfde Delft reisde **Peter Peelen naar Oekraïne** met een aantal deskundigen op het gebied van geestelijke gezondheid en traumaverwerking om de legeraalmoezeniers daar te ondersteunen. In de zomer fietste hij van Delft naar Boedapest, de eerste etappe van een langere reis die volgend jaar verder gaat, de Balkan op.

Op 24 oktober promoveerde **Ward Biemans** in de theologie, met het proefschrift 'Towards intercultural pastoral care. Pastoral accompaniment of migrant and intercultural couples in the Catholic Church in the Netherlands.' Per 1 november is hij benoemd als bisschoppelijk gedelegeerde voor migranten in het bisdom Haarlem-Amsterdam.

Wouter Blesgraaf maakt deel uit van het pastorale team in de Krijtberg. Naast het vieren van de Eucharistie en (het vieren van) andere sacramenten is hij ook sterk betrokken bij de drie (!) geloofscursussen die dit najaar in onze kerk lopen. Ook ondersteunde hij afgelopen zomer een retraite in de Oude Abdij.

Op 20 september vierde het **Platform voor Ignatiaanse spiritualiteit** zijn 10-jarig bestaan. Elders in dit nummer wordt hier aandacht aan besteed.

Onder de gasten van de afgelopen maanden zagen we **vrienden van huisgenoten** uit Frankrijk en België, medewerkers en jezuïeten van het regiobestuur uit Antwerpen en Pater Damian Howard van de Britse provincie. De laatste gaf als eerst gehoor aan de oproep van de provinciaals van West Europa aan de jezuïeten in onze streken om wat meer over de grens op bezoek te gaan bij medebroeders om elkaars leven en werken beter te leren kennen. Ook waren er zoals ieder jaar buitenlandse jezuïeten die naar Nederland kwamen voor zomercursussen aan een Nederlandse universiteit.

ANTWERPEN

Romero-Loyola

De vakantietijd biedt een jezuïet, naast vele andere aantrekkelijke perspectieven, ook een uitnodiging tot bezinning. Daarop is ruimschoots ingegaan door de zeer bezige Romero-Loyola-communiteit.

Theo heeft zich daarvoor teruggetrokken in de trappistinnenabdij Koningsoord nabij Arnhem. Die abdij is hem vertrouwd want hij gaat daar regelmatig voor. **Bart** Beckers is de stilte gaan opzoeken in de abdij Onze-Lieve-Vrouw van Nazareth in Brecht - eveneens trappistinnen - waar hij evenmin een onbekende is. En **Marc** houdt het bij de trappisten van West-Vleteren. **Guido** de Baere heeft voor zijn bezinningstijd voor het eigen volk gekozen: het huis van Heverlee, in het gezelschap van het boek van Franz Jalics, *Kontemplatieve Exerzitien*. **Bart** van Emmerik en **Pieter-Paul** Lembrechts sloegen de handen in elkaar om de Oefeningen in Bergeijk te laten bloeien.

En tijdens het vorig weekend trokken **Marc Desmet** en de laatstgenoemde Bart naar Amsterdam om er de aanstelling van de nieuwe rector van de Krijtberg, Marc Lindeijer, te vieren. En op dit moment verblijft Marc Desmet nog in Rome voor de vergadering van de Europese provinciaals.

BRUSSEL

Arrupe

De openbare werken in onze Koninginnelaan lijken voltooid. Alles loopt terug op wiel'tjes, en geen stof meer in onze trapzaal. Dank aan de vele arbeiders, het was de moeite.

"Tuinen in Vlaanderen vormen een onmisbare schakel in de aanpak van hitte en biodiversiteitsverlies". Dat meldt ons het persagentschap Belga op 20 oktober 2025 na vijf jaar burgeronderzoek. **Ludwig Van Heucke** is als tuinier bijzonder verheugd om ook in Brussel een schakel te zijn in de Vlaamse klimaatcoalitie.

Onze econoom, **Walter Devos**, worstelt nu al vele uren, dagen, maanden - binnenkort jaren - met nieuwe boekhoudsoftware. Wij willen wel mee met onze tijd, maar die Artificiële Intel-

ligentie van tegenwoordig doet ons hunkeren naar de tijd van het potlood, de fichebak en de manuele rekenmachine met krakende zwengel. Het bestofte archief in de kelder wacht daar ondertussen in stilte om opgeruimd te worden.

Pater **Jos Janssens** zwicht niet om doorheen wind, hagel, bliksem en regenbommen zijn pastorale bestemmingen te bereiken. Ook te voet als het moet, gedwongen door stakingen, ongevallen en defecten in het Brusselse Metrostelsel. Wij bewonderen deze apostel in stilte.

Pater Rik is een welgekomen, wekelijkse gast in Heverlee waar hij de bewoners bijstaat in hun digitale zorgen. Terug thuis brengt hij nieuwsjes over huis, tuin, keuken, gezondheid, jubilea en de jaarlijkse retraite van daarginds. Pater Frans volgt het welzijn op van mensen op de dool in onze wijk. Politiekantoren en sociale hulpcentra krijgen hem over de vloer.

Met ware doodsverachting trotseert onze overste **Hugo Carmeliet** vecht-, steek- en schietpartijen om vanuit zijn woonplaats aan het Clemenceauplein-Kuregem tot bij ons te geraken voor de wekelijkse schouwing van zijn troepen. Sinds de de-industrialisatie worden nochtans vele inspanningen gedaan om zijn buurt terug leefbaar te houden. En Hugo kan fier zijn dat hij daar jarenlang een schakel in die mensenketting mocht blijven.

DRONGEN

Hurtado

Onze overste, **Pieter-Paul** was in Rome voor een congres over de Constituties van de Jezuïetenorde. Hij koppelde dat ook aan het jubeljaar en was dus ook als pelgrim van hoop in de heilige stad. Op 2 juli vierde de familie de honderdste verjaardag Jan Lembrechts,

de vader van Pieter-Paul. Maar begin oktober verliet vader Lembrechts onverwachts het leven. Pieter-Paul ging voor in de uitvaart.

Wim Dombret was medeorganisator in de Oude Abdij van de 'Familiedagen', ontmoetingsdagen voor familie van jezuïeten. Hij volgde een studiedag van het bisdom over de relatie Christendom - Islam en in augustus de zomercursus spiritualiteit. Hij nam vakantie in Picardië.

Wiggert Molenaar is zijn familie op het eiland Texel gaan bezoeken. De familie is groter geworden, achterneefje Marvin is geboren. Hij deed een achtdaagse bezinning in de Karmel in Gent, zijn jaarlijkse retraite.

Toon Suffys gaf een achtdaagse groepsretraite, en begeleidde ook individuele retraitanten voor vijf- of achtdaagse bezinningen. In september bracht hij veel tijd door in het ziekenhuis voor een behandeling. Dat is nu gelukkig voorbij en hij herstelt stilaan.

HEVERLEE

Sint-Jan Berchmans

De warme droge zomermaanden hebben we zo goed mogelijk doorstaan. Ook als de liften het soms begeven en al is het huis soms wel wat verlaten door afwezigheid van onze "lerkie's" op vakantie. Voor de rest houdt iedereen zich kloek maar het kan niet verhinderen dat men soms valt. Daarbij verloren de PP. **Fernand Van Neste** en **Marc Van Nieuwenhove** zoveel bloed dat ze naar de spoed moesten worden gebracht.

Onze **Pater-overste** is eens te meer met Samana naar Nieuwpoort op vakantie gegaan, vergezeld van pater **Aurel Brys** en broeder **Bart**

Bosteels. P. Mark heeft ook een opvallend bezoek gekregen van 2 specialisten die sinds jaren het dossier van de gestolen Rechtaardige Rechters doorpluizen. Ze dachten per abuis dat zijn familie langs moeders kant er iets mee te maken had! Het boek van **Kurt Impens** "De verbluffende waarheid" werd hem opgedragen "opdat deze zaak eindelijk opgelost mag worden"! Verbluffend wat we daarin lezen over de betrokkenheid van enkele Gentse Kanunniken en vooraanstaande katholieke families getroffen door de grote financiële crisis in de jaren dertig!

Begin september heeft ook P. **Philip Debruyne** een nieuwe heup gekregen. Daarmee hebben we weer een zondags voorganger bij.

Op 24 september hebben we 7 jubilarissen gevierd. P. **Charles Verhezen** is niet minder dan 80 jaar jezuïet! De PP. **Paul De Geef** en **Herman De Weerd** zijn het 'maar' 70 jaar. De PP. **Guido Cornelissen**, **Luc van den Steen** en **Frans Mistiaen** vierden respectievelijk hun 60 en 50 jaar priesterschap en de PP. **André Cnockaert** en **Herman De Weerd** mochten hun 50-jarige definitieve opname in de Sociëteit herdenken.

P. **André** vierde het met 2 vrienden die er 50 jaar geleden bij waren op het college van Kiniati. Onze koks **Bert** en **Dirk** boden een viersterren feestmaal aan met Bisque van kreeft, kabeljauwhaasje met groene asperges en een "dame blanche de luxe".

Op 12 oktober kwam P. **Jef De Pril**, vergezeld van P. Provinciaal **Rigobert Kyungu**, definitief terug uit Congo. P. Jef was er de dag voordien feestelijk uitgewuifd met plechtige ontvangst op de nuntiatuur en een afscheidsfeest op het gezondheidscentrum van de Jezuïeten (Servico) in het bijzijn van de ambassadrice

van België en de ambassadeur van de Orde van Malta! Een mooi eerbetoon aan iemand die vele jaren rondliep in de "brousse" om van dorp tot dorp de christenen bij te staan: biecht horen, mislezen maar vooral "de kwalen lenigen".

Onze jaarlijkse retraite werd geleid door P. **Bert Daelemans**. Thema: ontmoetingen in kwetsbaarheid. Met aangepaste soms heel originele beelden werden we uitgenodigd, zoals Ignatius vraagt, biddend te kijken, te luisteren, te tasten, te voelen, te beschouwen en ons in alle vertrouwen te laten omarmen door God die in Jezus onze kwetsbaarheid geneest.

Studentenhuis Lerkeveld

Het academiejaar is goed gestart: 160 Lerkies, waarvan dit jaar een uitzonderlijk hoog aantal 'niewelingen' Op 23 september was er in onze zaal 'Heliand': voorstelling van de eigenheid van onze studentehome en de verplichte modules met keuze uit de 4 speerpunten van de jezuïeten: spiritualiteit, solidariteit, ecologie en betrokkenheid op de jeugd. De paters zijn bij vele modules betrokken. Tijdens het academisch jaar zijn er evaluatiegesprekken en dit jaar voor het eerst een kennismakingsgesprek met de nieuwe bewoners (bij de PP. **Mark Rotsaert** en **Fons Swinnen**).

Verder worden alle initiatieven door de studenten zelf genomen (gangenloop, cantusavond, beach volleybal, darttoernooi, salsa initiatie). Er wordt gestreefd naar actief aansluiten bij de initiatieven van de KULeuven, vooral Leuven Universitair Koor (LUK) en USO (Universitair symfonisch orkest) en binnenkort de 24-urenloop.

TIM VAN DE VEEN legt eerste geloften af

door Marc Desmet s.j.

14

Op 6 september laatstleden mocht ik als regionaal de eerste geloften ontvangen van Tim van de Veen, novice van de European Low Countries (ELC). Het gebeurde in de parochiekerk Saint Mary's Church Hartborne van ons internationaal noviciaat in Birmingham. Tim legde zijn geloften af samen met Clément Poret uit Frankrijk en met Jan Mahut - reeds priester - en Samuel Gercak, beiden uit Slowakije. Zij legden hun geloften af in de handen van respectievelijk de assistent van de Franse-provinciaal, Grégoire Le Bel, en van de Slowaakse provinciaal Josef Sofranko. De viering werd voorgedaan door Peter Gallagher, Britse provinciaal. Hieronder enkele impressies...

Internationaal

Als ik vermeld dat naast dat viertal er ook novicen waren uit de Groot-Brittannië, Tsjechië, Ierland en Frankrijk dat ook een jezuïet levert die de praktische organisatie van het huis leidt, dan begrijp je dat het om een en bont en internationaal gezelschap gaat. Nog meer verwondering kan het wekken dat de jezuïeten van Frankrijk en Franstalig België beslisten om de Franstalige novicen naar Birmingham te sturen. Een historische beslissing, genomen door - allicht niet toevallig - een Franstalige Belgische provinciaal. Die internationale mix oogt bijzonder, maar is helemaal eigen aan de Compagnie, die vanaf het prille begin een internationaal gezelschap was! Het is ook een dure genade van dit tijdsgewricht waarin zich weinig Europese novicen aanbieden, vind ik. Met familieleden en vrienden van de vier was er aldus een honderdtal mensen aanwezig.

Een uniek gebeuren

Voor mij was het een uniek gebeuren want dit was de eerste keer dat ik de eerste geloften mocht ontvangen. En ook de enige keer want er is geen andere ELC-novice momenteel in Birmingham. Het was zelfs geleden van 2016 dat iemand eerste geloften aflegde... voor de ELC. Maar in een internationaal Gezelschap ben je nooit alleen, want in andere Europese provincies zijn er vaker eerste geloften, en in het Zuiden van de wereld zijn er novicen in overvloed. Voor Tim was het uiteraard ook een uniek gebeuren, en niet minder voor zijn ouders, broer en tante, maar ook voor twee vrienden uit het studentenleven in Delft die getuigen waren. Allen van protestantse huize.

Een persoonlijk en emotioneel gebeuren

Tot zover de feiten. Maar laat ons iets dieper graven en naar de kern gaan: de viering zelf die een persoonlijk en voor mij zelfs emotioneel gebeuren werd.

Er was vooreerst de 'gepersonaliseerde' muziek. Het eigene van de mis - Kyrie, Gloria Sanctus Lam Gods - werden geschreven door de Franse novice Clément Poret en voorgezongen door de Franse sopraan, Manon, en een koortje. Ook het 'Neem, Heer, en aan aanvaard' gaf hij een nieuwe melodie.

Er was de beklijvende homilie door Simon Bishop, vorige novicemeester maar nog steeds op het noviciaat nadat hij wegens een ernstige ziekte werd vervangen maar wel bleef als assistent van de huidige novicemeester Matthew Power. Simon citeerde Edouard Profitlich, een jezuïet van Duitse afkomst die op de dag zelf van onze geloftenviering in Birmingham, in Tallinn, Estland, zalig werd verklaard. Profitlich, die aartsbisschop was geworden in Estland, werd in 1941 door de Nazi's vermoord ten gevolge van zijn bewuste en lang overwogen keuze om bij zijn katholieken in Estland te blijven. Hij schreef naar zijn familie: 'Wat de toekomst brengt, weet ik niet. Niemand kan met zekerheid voorspellen hoe de dingen zullen lopen. Maar van één ding ben ik op dit moment zeker: het is Gods wil dat ik hier blijf, en dat maakt me gelukkig en ik zie de toekomst met grote hoop tegemoet. Wat er ook gebeurt, ik weet dat God bij me zal zijn. Dus alles komt goed.' Uit de mond van Simon Bishop, en in mijn oren en ongetwijfeld van vele aanwezigen, niet het minst onze novicen, klonken deze woorden zeer diep.

De geloften zelf worden uitgesproken juist voor de communie op het moment dat de priester de hostie omhooghoudt en ieder het Lam Gods zingt. Dan knielen de novicen neer en spreken hun handgeschreven geloftentekst uit (zie die tekst hierna), elk in hun moedertaal en terwijl de eigen Hogere Overste rechtstaat voor de novice. Tim's woorden raakten mij diep en ontlokten een traan van troost. De Slowaakse

provinciaal had dezelfde ervaring. Zoals een huwelijksviering elke aanwezige op een eigen manier raakt op het punt van het leven waar hij of zij staat, zo raakt ook een geloftenviering elke aanwezige. Niet het minst de andere novicen die dezelfde weg willen opgaan, maar zeker ook wie soms al lang geleden knielde en geloften uitsprak.

Na de communie werd het bekende thema van The Mission vertolkt door novice Grégoire Bel met klarinet en Pierre Poret, broer van novice Clément, en begeleid door Manon op piano. De diepgaande viering werd doorgespoeld en verteerd dank zij een overvloedige receptie op het noviciaat.

En wat na Birmingham?

Samuel gaat filosofie studeren in Krakow. Jan, reeds priester, gaat een aantal cursussen volgen en dan een opdracht krijgen. Clément en 'onze Tim' gaan een vijfjarige studie aanvangen aan de Facultés Loyola Paris, een kleine, internationale jezuïetenuniversiteit waar ook andere jezuïeten en leken studeren. Het gaat er niet enkel om studeren. Deze eerste cyclus biedt een echte religieuze vorming waarin filosofie en theologie, gemeenschapsleven, concrete gelovige inzet, gebed, lectuur en ontspanning worden geïntegreerd tot één geheel. Iedere student heeft een tutor en een geestelijke begeleider.

Tim vertrok zondagochtend vroeg voor een lange trip naar Parijs: met de trein én per fiets, met een flink gevulde rugzak. In een zijzakje stak een duidelijk zichtbaar kruis. Zo draagt elkeen zijn kruis. Het werd een lange tocht van Birmingham naar Parijs, en zo is een jezuïetenopleiding hoe dan ook. Een lange, maar hoopvolle tocht.

En er is hoop. Een oude, ervaren Britse jezuïet zei over Tim: 'You can count on him'. Je kan op hem rekenen. Wel, Tim, we rekenen graag op jou. En jij mag rekenen op ons, in gebed en daad.

15

OVER- DRACHT RECTORAAT VAN DE KRIJTBURG

Tijdens een feestelijke hoogmis in De Krijtberg installeerde Regionaal overste Marc Desmet op 21 september Marc Lindeijer s.j. als nieuwe rector. Waarbij warme woorden van dank werden gesproken tot vertrekkend rector Jan Stuyt s.j..

Vertegenwoordigers van diverse medewerkers-groepen overhandigde Rector Marc symbolische geschenken en spraken daarbij een wens voor Krijtbergs toekomst uit.

De viering werd omlijst door prachtige muziek van Vincent de Lange, Koen Leenaers, Schola Cantorum en organist Willem Stroman.

Fotografie: Gerwin Roffel

Restauratie kerkhof Oude Abdij Drongen

door Kaat De Smet

EEUWIGE RUST OPNIEUW TOT LEVEN GEBRACHT

Wie de tuin van de Oude Abdij kent, weet dat er een ommuurd kerkhof ligt. Het werd daar aangelegd in 1862, maar het is niet de oorspronkelijke plek van de begraafplaats en het is sinds 2010 ook niet meer in gebruik als begraafplaats.

De voorbije jaren werd het kerkhof gerestaureerd tot een mooie plek van rust en stilte.

De eerste jezuïet die hier werd begraven in 1838, kreeg een afgebakende rustplaats langs de Leie. De grond bleek daar al gauw veel te vochtig en in 1842 werd er een kerkhof ingericht naast de huidige inrijpoort. Je vindt er nog steeds een zogenaamde calvarieberg (een heuveltje waarop de kruisiging van Christus wordt uitgebeeld) met daarbij op stenen platen de namen van de paters die er begraven werden.

Toen er op het kerkhof aan de inrijpoort geen plaats meer was, besliste men in 1862

om het kerkhof op de huidige plek aan te leggen. De voorziene plaats bleek echter snel te klein, vooral omdat de grafkelder met 44 nissen dikwijls onder water liep en dus deels onbruikbaar was. Bij hevige regenval stroomde de Leie immers dikwijls buiten haar oevers. Dat probleem werd trouwens pas opgelost door de aanleg van de Ringvaart eind jaren 1960. In 1880 werd het kerkhof dan vergroot tot de huidige afmetingen. Dat zou toelaten om alle overleden jezuïeten de komende jaren een mooie rustplek te geven in de tuin, dicht bij de boerderij.

Nood tot herstel

Door een verbod op kloosterkerkhoven in 1881 werden de jezuïeten vanaf dan begraven op de gemeentelijke begraafplaats. Die lag eerst aan de Oude Abdijstraat, maar verhuisde in 1927 omwille van verbredingswerken in de straat naar een plek naast de pastorie, niet ver van de huidige dorpsbibliotheek. Pas in 1962 kwam er toestemming om de eigen begraafplaats opnieuw in gebruik te nemen. In augustus 2010 werd er voor de laatste keer een jezuïet begraven. Hij kreeg op zijn rustplek een witgeschilderd houten kruis met zijn naam, net zoals alle andere overledenen van die periode.

De kruisjes werden regelmatig herschilderd, maar geteisterd door de weersomstandigheden en ook door vandalisme, boden ze uiteindelijk geen duurzame oplossing. Ook de muur van het kerkhof was in al die jaren erg gehavend geraakt en nooit grondig hersteld. Daarom werd in december 2022 (na goedkeuring van het beheersplan voor de volledige beschermde site) een aanvraagdossier ingediend voor de restauratie van het kerkhof. In maart 2023 kregen we hierop een positief antwoord met toekenning van een premie voor dit ZEN-monument (Zonder Economisch Nut).

Bomen zorgen voor uitstel

In april 2023 werden de contracten met de aannemers ondertekend, met de belofte de werken te starten in augustus van dat jaar en ze begin juli 2024 af te ronden. Toen bleek echter dat de populieren langs de kerkhofmuur

en aan de calvariekapel erg veel schade berokkend hadden en dat er dus in overleg gegaan moest worden met de overheid om een vergunning te krijgen voor het rooien van de bomen. Uiteindelijk mochten we maar twee van de acht populieren rooien. Daarna konden de werken eindelijk echt starten, maar pas in februari 2024 werd de eerste verandering aan het kerkhof zichtbaar: het plaatsen van een stelling. Uiteindelijk duurde het tot begin september 2025 vooraleer alle werken afgerond waren.

Calvariekapel

Op het dak van de calvariekapel had ooit een kruis gestaan en dat wilden we graag terugplaatsen. Maar het kruis waarvan we dachten dat het van de kapel was, bleek dat van de (opvallende) grafzerk van broeder Isidoor Van de Kerckhove (1790-1872) te zijn. Dus werd er op basis van oude foto's een nieuw kruis gemaakt en dit werd op het dak geplaatst. Het dak zelf kreeg ook een opknapbeurt: leien werden vervangen en goten werden hersteld. Bij de opstart van de werken aan de binnenkant van de kapel werd vastgesteld dat er verschillende verflagen op de muren en het plafond lagen. Ook het kruisbeeld had in de loop der geschiedenis al verscheidene beschilderingen gekregen. Een deskundig kleuronderzoek bracht beschilderingen in verschillende motieven aan het licht. In de toegekende subsidiëring was echter niet voorzien om het detail van die motieven ook

te laten uitvoeren. Daarom werd beslist om de oorspronkelijke neogotische basislagen terug aan te brengen in de kleuren van die tijd. Het resultaat mag gezien worden en toont een sobere, maar kleurrijke kapel waarin het kruisbeeld mooi tot zijn recht komt.

Naamplaten

Om de witte kruisjes te vervangen kozen we voor natuurstenen naamplaten met vermelding van alle jezuïeten die hier hun laatste rustplaats hebben. Voor het onderzoek naar de

juiste schrijfwijze van de namen en de juiste data werd een vrijwilliger ingeschakeld die in de oude catalogi dook. Wat letterlijk in steen gebeiteld wordt, moet wel correct zijn. Resultaat is een mooie vermelding van de 127 jezuïeten die nog steeds begraven liggen op dit kerkhof. De kruisjes zijn dan wel weg, maar de graven zijn behouden gebleven. Enkel voor pater Adolphe Petit (1822-1914) is zowel zijn graf als zijn grafzerk behouden, weliswaar buiten de ommuring. Hij werd in 2020 naar daar overgebracht vanuit de grafkapel aan de straat.

Ommuring en gras

De muren werden mooi gerenoveerd en opgevoegd en in de nissen werd kalkmortel aangebracht. De dakbedekking die nagenoeg volledig verdwenen was, werd opnieuw opgebouwd en zowel op de hoeken als op de zuilen aan het toegangshek werden opnieuw torentjes gezet. Het hek werd gerestaureerd en afgeroeste delen werden deskundig

teruggeplaatst. Het terrein werd vak-kundig geëffend en van het hek naar de kapel werd een nieuw pad gemaakt in dolomiet. Het grasperk werd opnieuw ingezaaid en netjes omzoomd.

Het geheel is een mooi verzorgde rust-plek geworden. Bezoekers kunnen er in stilte de overledenen komen gedenken of gewoon tot rust komen en in deze stilte bidden. Misschien kunnen enkele zitbanken daarbij helpen?

20

10 jaar Platform voor ignatiaanse spiritualiteit

EEN FEEST VOL GEEST

door
Nikolaas Sintobin s.j.

Op 20 september 2025 vierde het Platform voor ignatiaanse spiritualiteit van de jezuïeten in de Lage Landen zijn tienjarig jubileum. We waren daarvoor welkom in de kerk van de Doopsgezinden in Amsterdam, op enkele meters van onze eigen Krijtberg.

De 150 aanwezigen werden vergast op een afwisselend programma. De rode draad was de *inculturatie*: hoe kunnen we, niet ondanks maar dankzij de hedendaagse cultuur, de Geestelijke Oefeningen en ruimer de ignatiaanse spiritualiteit op zo'n wijze aanbieden dat mensen van vandaag er zich ten volle door aangesproken voelen. De dag werd op enthousiaste wijze voorgezeten door Laetitia van der Lans, bestuurder van het Platform.

21

Verheugend was de sterke Vlaamse aanwezigheid en de stevige delegaties van het Ignatiaans Apostolisch Netwerk (IgnAN). Ons Platform is inderdaad niet enkel werkzaam in Amsterdam of Nederland. Het bedient het geheel van de Lage Landen, in nauwe samenwerking met de ignatiaanse zusterorganisaties. Dat geldt voor het internet-pastoraat, net zoals voor Geestelijke Oefeningen, geestelijke begeleiding, jeugd, gemeenschappelijke onderscheiding, ignatiaans leiderschap en nog veel meer.

We werden verwelkomd door **Bas van't Eind**, de voorzitter van het bestuur en door Marc Desmet s.j., regionaal overste van de ELC. Meteen werd ook de toon gezet door het samen zingen van *En todo amar y servir*, de meest bondige samenvatting van de spiritualiteit van Ignatius van Loyola: *in alles God liefhebben en dienen*.

Hoofdspreker was de Vlaamse jezuïet, theoloog, architect en musicus **Bert Daelemans**. Bert doceert in Madrid en Leuven en heeft iets met kunst. Op zijn eigen bevlogen wijze heeft hij ons een visuele, poëtische en spirituele ervaring aangeboden. Ik heb er ademloos naar geluisterd. De rode draad waren kunstwerken, foto's en gedichten. Ze waren het vertrekpunt voor een serie beeldmeditaties met als gemeenschappelijke noemer *De kunst van het verbinden. Ignatiaanse spiritualiteit en inculturatie*.

Bruno Standaert, voorzitter van het bestuur van de Belgische *Jesuit Refugee Service*, gaf een korte reflectie op de keynote van Bert. De ochtend werd afgesloten met een ignatiaanse terugblik en uitwisseling over wat elkeen had geraakt in het voormiddagprogramma.

De broodjesmaaltijd liep zachtjes over in een **miniconcert door Marc Desmet s.j. en Glenn ter Veer**, directeur van het *Platform*.

Het namiddagprogramma begon met werkwinkels waarin je concreet kon ervaren wat inculturatie concreet betekent. De keuze was breed en verrassend: *Geestelijke Oefeningen en dans* (Riëtte Beurmanjer), *G.O. en kunst* (Bert Daelemans s.j.), *G.O. en persoonlijk leiderschap* (Anne-Sophie De Decker), *G.O. en zorg* (Marc Desmet s.j.), *G.O. en creatief schrijven* (Mariëlle Matthee), *G.O. en ecologie* (Rob Polet), *G.O. en knotsgekke YouTube's* (Nikolaas Sintobin s.j.), *G.O. en neogotische kerkarchitectuur* (Jan Stuyt s.j.) en *G.O. en gemeenschappelijke onderscheiding* (Hilde Van Linden)

Wellicht het meest *troostrijke* van deze jubelviering was het afsluitende panelgesprek met vier ignatiaanse jongeren: **Romy Kersten** (student theologie en influencer op TikTok), **Pauline Lebbe** (operazangeres), **Bart Sintobin** (student psychologie en filosofie) en **Bastiaan van Rooijen** (jezuïet). Allen waren/zijn betrokken bij de *Magis-werking* voor jongeren in Leuven.

De flitsende interviews van **Laetitia van der Lans** maakten duidelijk hoezeer de ignatiaanse spiritualiteit aansluiting kan vinden met de leefwereld van jongeren. Zo verwezen allen naar het *levensgebed* als een belangrijke voedingsbron voor hun geloofsleven. Ook GCL, de ignatiaanse lekerbeweging, kreeg een jongerenpluim.

Minstens even verrassend was het slotwoord van onze directeur. Dat begon namelijk met een uitvoerige voorstelling van wat wellicht het eerste **jezuïetenbier** is uit de geschiedenis van de Sociëteit van Jezus sinds de heroprichting.

Glenn heeft het klaargespeeld om een origineel Vlaams jezuïetenrecept uit 1627 op te sporen. In samenwerking met een brouwerij uit Lochristi zijn we zo gekomen tot een hedendaags speciaalbier: *Ignatius - jezuïetenbier*.

Tijdens de afsluitende borrel konden de aanwezigen vaststellen hoe lekker het is. Je kan het nu reeds kopen in de Oude Abdij van Drogen. We hopen het op korte termijn op ruimere schaal in binnen- en buitenland te vermarkten.

Tot slot een woord van dank aan **Karin Benoist**. Zij heeft tien jaar haar beste krachten gegeven aan het *Platform* en ook nam Karin afscheid als eindredacteur en coördinator van dit blad. De organisatie van het jubileumfeest was in belangrijke mate haar werk. Heel veel dank daarvoor, beste Karin. En van harte een *troostvol* pensioen toegewenst.

GROEIEN IN GELOOF

24

Geloven kun je niet leren aan een ander. Je kunt wel informatie geven over de manier waarop mensen geloven en hoe ze kerk proberen te zijn. Bij zijn afscheid als rector van De Krijtberg in de binnenstad van Amsterdam kijkt Jan Stuyt terug op het werk dat hij het liefste deed.

Lessen over het geloof

Al meer dan dertig jaar biedt de jezuïetenkerk De Krijtberg in Amsterdam jaarlijks een geloofscursus aan. Voor de goede orde: ik zou niet weten hoe je iemand een cursus kan geven in geloven. Geloven is niet aan te leren in een cursus. Het is iets dat je gegeven wordt: geloof is ook een genade. Geloof draag je misschien over door het voor te leven, mee te leven en door aan te blazen wat er al lang is. Daar kun je geen les in geven. Iemand heeft de kiem van het geloof gezaaid, en in de cursus geven we dat een kans om te groeien.

Wat we vooral doen in Amsterdam: mensen de gelegenheid geven iets bij te leren over de inhoud van het rijke christelijke geloof. De cursus begint ieder jaar in september en loopt enkele maanden door. Wie in september begint kan in januari - op het feest van de Doop van de Heer - opgenomen worden in de katholieke kerk, hetzij door het doopsel, hetzij - wie al eerder gedoopt was - door het vormsel. Een tweede cursus is van februari en leidt toe naar Pasen. Ook zijn er ieder jaar mensen die van huis uit katholiek zijn en die komen om nu eens eindelijk te horen wat het geloof is van de kerk waar ze in naam toe behoren. De geloofscursus in De Krijtberg wordt om het jaar ook in het Engels gegeven. Er is altijd voldoende belangstelling om de cursus door te laten gaan.

Verschillende jezuïeten van de Krijtberg zijn als docent betrokken bij deze lessen. De cursus die voorbereidt op opname in de kerk geven we in goede samenwerking met de Nikolaasparochie en de Papegaai, een dreeke inloopkerk in het centrum. Ook in andere kerken van Amsterdam worden volwassenen voorbereid op doopsel en vormsel. Afgelopen zomer begonnen we met

een "hop-on-hop-off" geloofscursus, waarvan de avonden los bezocht kunnen worden. De parochiezaal was te klein: regelmatig waren er meer dan 30 deelnemers. We gaan er ook dit jaar mee door.

Groeien in geloof

Ik vind de geloofscursus het meest dankbare en meest ontspannen deel van mijn werk. Ik mag delen waar ik zelf van leef met cursisten die daar expliciet om vragen en daarvoor week in week uit naar de pastorie komen. We gaan met elkaar in gesprek, we leren van elkaar, en vaak zindert iets door van dat mysterie: ook deze vrouw is geraakt in haar hart; zij vermoedt dat God het is die haar zoekt en via de kerk wil ze naar Jezus gaan die antwoord geeft op haar zoeken.

Ik vergelijk het graag met iemand rondleiden door een stad. Ik doe dat graag: vrienden gidsen door Amsterdam, Antwerpen of Rome. Ik ben enthousiast over die steden en omdat ik er jaren woonde en mijn ogen de kost gaf, weet ik er onderhand wat van. Het gebeurt natuurlijk meer dan eens dat mensen vragen naar huizen, naar interieurs en naar wijken waar ik niets van weet. Dat gebeurt in de geloofscursus ook. Ik word op de meest onverwachte momenten overvallen door vragen over het vagevuur, Pater Pio, Lourdes, de toelaatbaarheid van een tweede huwelijk, wat een volle aflaat is ... Onderwerpen waar ik uit mezelf niet over zou beginnen.

Iedere avond begin ik met een Bijbeltekst, dat is fundamenteel. De openbaring bestaat uit Heilige Schrift en de Traditie. Sommige onderwerpen zijn voorspelbaar: de sacramenten, de kerkelijke organisatie met parochies en bisschoppen, het gebed, de opbouw van de eucharistie. Andere onderwerpen zijn voor de deelnemers verrassingen: de liturgie van de Goede Vrijdag en Paaszaterdag, de sociale leer van de kerk (het best bewaarde geheim van de kerk), het interieur van ons kerkgebouw of waarom er zoveel kloosterordes zijn.

Daarnaast spoor ik de deelnemers aan om mee te doen aan bijzondere vieringen: Allerzielen, Aswoensdag, Maria Lichtmis, Blasiuszegen, Palmzondag: juist de vieringen die anders zijn dan anders geven iets mee van de nestgeur en het familiegevoel.

We zijn iedere avond met tien tot twaalf mensen, soms meer. Je kunt vragen stellen, en deelnemers delen met elkaar hoe ze hier gekomen zijn en hoe het ontluikende geloof hen hierheen heeft gebracht. Zo ontdekken we hoe God op verschillende manieren mensen aanspreekt.

Gaan bijdragen in de kerk

Ons model is traditioneel: de paters roepen bijeen en 'geven les'. Dezelfde paters spelen ook een rol bij de toediening van de sacramenten. Het is een model dat anno 2025 vragen oproept maar het nog prima doet, ook omdat de insteek van de nieuwkomers eerder traditioneel is.

Meer dan eens zijn de mensen die aankloppen als klein kind met hun ouders naar het buitenland gegaan: soms als vluchteling uit Kroatië, Bosnië, of Syrië, anderen als arbeidsmigrant, bijvoorbeeld uit de Filipijnen. Voor hen is de cursus een inhaalmanoeuvre: door de reizen van toen kwam het er niet van Eerste Communie en Vormsel te ontvangen. Nu ze volwassen en gesetteld zijn, halen ze de schade graag in. Ook bij deze mensen merk ik: het eindpunt van de geloofscursus is niet een diploma voor de gevolgde lessen, wel het ingroeien in een gemeenschap. Een flink deel van de pas gedoopten wordt daarna dan ook vrijwilliger in een parochie of bij ons.

25

CURSUSAANBOD

IN DE KRIJTBURG:
[www.krijtberg.nl/
katholiek-worden](http://www.krijtberg.nl/katholiek-worden)

of scan de QR-code

PAUL CRAB (1941-2025)

Paul Crab werd op 14 augustus 1941 geboren in Antwerpen. Paul was de oudste van zes kinderen: drie meisjes en drie jongens. In 1953 vatte hij de Grieks-Latijnse humaniora aan in het Borgerhoutse Sint-Franciscus-Xaveriuscollege waar hij vooral naam maakte als leider van de scouts.

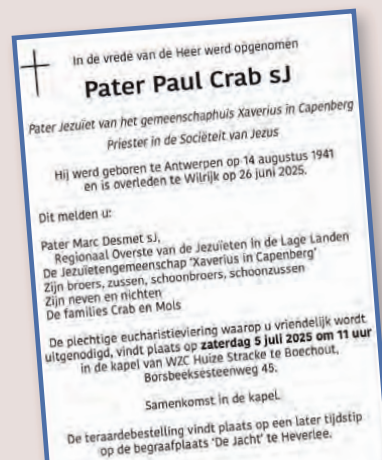
Na zijn collegejaren trad hij op 7 september 1959 in bij de jezuïeten in Drongen. Na twee jaren noviciaat en drie jaren filosofie volgden niet de gebruikelijke stagejaren in één van onze colleges maar wel universitaire studies in Namen.

In 1966 stapte hij over naar de universiteit van Leuven om daar drie doctoraatsjaren af te werken. Na afloop werd hij meteen aangeworven als assistent in het vakgebied van het handelsrecht, tot in 1983. Hij werd gewaardeerd om zijn academische verdiensten en om zijn vriendelijke omgang. Een doctoraal proefschrift heeft hij evenwel niet afgewerkt.

Eén reden zou kunnen zijn dat hij zich van 1971 tot 1974 toegelegd heeft op het behalen van een baccalaureaat in de theologie. Zo kon hij gewijd worden tot diaken (in Wépion, 1973) en tot priester (in Heverlee, 1979). Daarbij kwamen nog de huishoudelijke taken die hij toegevoegd kreeg in het huis van de Minderbroedersstraat.

Het assistentschap in Leuven kon niet blijven duren. In 1987 werd hij benoemd tot docent in de Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen en in 1989 ook in het VLEKHO in Brussel.

In 2006 ging hij met pensioen. Even heeft hij een poging gedaan om zich aan direct pastoraal werk te wijden. Maar hij begon te lijden aan een pijnlijke letsel in de nekwerfels. Zijn laatste levensjaren waren moeilijk. Hij werd opgenomen in het woonzorgcentrum Capenberg in Boechout. In zijn laatste weken traden bij hem symptomen op van hartfalen. Daarvoor werd hij opgenomen in het hospitaal en daaraan is hij overleden op 26 juni 2025.

DRONGEN

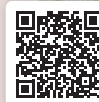
Oude Abdij
Drongenplein 26,
9031 Drongen
(bij Gent).

TERUGBLIK: Begin van je vooruitblik / Ignatiaanse retraite 27 - 30 december 2025

Wil je in deze vaak hectische periode tijd maken om terug te kijken op het voorbij jaar of op een voorbij periode? Wil je graag met hoofd én hart kijken en luisteren naar wat wezenlijk is in je leven? Tussen Kerstmis en Nieuwjaar bieden we jou de stilte en de schoonheid van de abdij en haar omgeving aan om zowel individueel als samen met de groep stil te vallen.

Meer informatie en inschrijven:
<https://www.oudeabdij.be/terugblik-retraite.html>

MET BEELDEN OP VERHAAL KOMEN: Filmretraite

28 januari tot 1 februari 2026

Ben jij op zoek naar een dieper inzicht in jezelf en je relatie met God? Wil je meer begrijpen van wat er zich in jou afspeelt, en zoek je de weg van het geloof als sleutel? Combineer dan de kracht van meditatie, Bijbelteksten en film in deze unieke retraite. Tijdens deze ignatiaanse filmretraite word je meegenomen in de Geestelijke Oefeningen van Ignatius van Loyola. Door films en de bijbehorende thema's ervaar je een diepe ontmoeting met God.

Meer informatie en inschrijven:
<https://www.oudeabdij.be/go-en-film.html>

AANBOD OP ANDERE LOCATIE:

ABDIJ VAN BERNE (Heeswijk-Dinter)

15-17 december 2025: **RETRAITE 'STILSTAAN BIJ VERLIES'**

Heb jij iemand of iets verloren, en hoe ga je daarmee om? Tijdens deze retraite staan we met aandacht stil bij jouw verlies. De bezinningsmomenten en een individueel gesprek met een ervaren rouw- en verliesbegeleider ondersteunen je in jouw proces.

Praktische informatie en inschrijven:
<https://www.abdijvanberne.nl/agenda/2025-12-retraite-stilstaan-bij-verlies/>

'Niet alleen universiteiten produceren kennis. Ook sociale organisaties en gemeenschappen hebben waardevolle ervaringen en inzichten. Door die werelden te verbinden, verrijken ze elkaar. En dat hebben beiden hard nodig.'

*Waarnemend directeur Erik de Bom,
Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA)*